

Naturvernforbundet i Aust-Agder

Til
Norges vassdrags- og energidirektorat, nve@nve.no

Høringsuttalelse.

Søknad om tillatelse til å bygge Hauglandsfossen kraftverk i Froland kommune
Saksnummer 201307746

Naturvernforbundet i Aust-Agder går på det sterkeste mot bygging av Hauglandsfossen kraftverk i Tovdalselva i Froland kommune i Aust-Agder.

Begrunnelse: Hauglandsfossen er en sjeldenhet i den sørlandske naturarven. Den har naturkvaliteter og opplevelsesverdier med sine mange stryk som er vanskelig å måle i penger, da norsk natur ikke har noen prislapp. Et inngrep, selv på denne størrelsen, vil forringe naturkvalitetene som bl.a. ligger til grunn for vernet. Vi går imot at det klusses med en karakterfoss som er med å gi et helhetsbilde av ei elv som renner fritt fra fjell til fjord. Hauglandsfossen er en del av denne helheten. Vi kan ikke godta at man fragmenterer Tovdalselva opp i deler og gir de mindre betydning.

Historikk: Gjennom mer enn 30 år arbeidet naturverninteressene i Norge for at en større elv skulle vernes mot kraftutbygging fra fjell til fjord på Sørlandet, da landsdelen vår er sterkt preget av kraftutbygging. Fullbyrdelsen av dette arbeidet skjedde i 2009 under Stoltenbergs regjering da også den nederste delen av Tovdalselva ble vernet. Tovdalsvassdragets verneutvalg, som besto av flere naturvernorganisasjoner og lokale vernegrupper, samordnet og førte saken sammen med Norges Naturvernforbund. Utvalget ble lagt ned etter at regjeringen i statsråd 3. april i 2009 tok med den nederste delen av Tovdalselva inn i verneplanen. Utvalget hadde sammen med naturvernorganisasjonene vunnet fram i arbeidet med å bevare denne fantastiske delen av norsk vassdragsnatur mot kraftutbygging og så arbeidet sitt som fullført.

Stortingets Energi- og miljøkomiteen var på befaring av Tovdalselva den 27.okt 2004. Det førte til at den midtre delen av Tovdalselva, hvor Hauglandsfossen ligger, ble vernet i 2005. Flere av komiteens medlemmer var opptatt av at et vern ikke skulle gå på beskostning av tradisjonell yrkesutøving. Vi presiserte at et vern skulle omfatte selve elvestrengen med tilhørende bekker/småelver og stoppe inngrep som ville forringe verneverdiene i og langs elvestrengen. Et vern skulle ikke berøre den tradisjonelle næringen. Dette fikk vi aksept for siden vi gikk med på ”å ofre” Skjeggedalssvassdraget, da det der var planlagt kraftutbygging og at den delen alt hadde Hanefossen kraftstasjon med magasinregulering og en tørrlegging av Hanefossen i 750 m. Vi ble nærmest lovet at kraftutbygging i nedbørsfeltet til Tovdalsvassdraget kun skulle foregå i Skjeggedalssvassdraget.

Selv om det er adgang til å bygge kraftverk på inntil 1 MW i verna vassdrag, er det forutsatt at verneverdiene ikke svekkes. En utbygging av Hauglandsfossen vil etter vår mening helt

åpenbart svekke verneverdiene i Tovdalsvassdraget og kan ikke godtas. Hauglandsfossen med sine fosser og stryk er omkring 1000 meter lang og er ikke bare en foss, men et kulturvernområde med sine lange og flott fløtningsmurer. Oppstrøms fossen er det opparbeidet en rasteplass langs det som kalles Telemarksveien. Her er det tilrettelagt med bord og spiseplasser, toalettanlegg og god parkering. I tillegg er det åpnet en ny kiosk/serveringsplass like sør for rasteplassen. Her er det opparbeidet og tilrettelagt slik at besøkende kan gå ned en smal vei/sti til de fantastiske fløtningsmurene som ligger på østsiden av strykene. Fløtningsmurene er et fantastisk steinarbeid hvor den lengste er ca. 190 m. Disse gamle kulturminnene er det viktig å ta vare på som et minne om den aktiviteten som var i elva i sin tid, og det fantastisk presise steinarbeidet. Det gjelder også murene på vestsiden samt kantvegetasjon, fjell og gruspartier. Et inntak nord for disse fløtningsmurene, hvor en i tillegg klusser med den gamle muren ved å forlenge den, er ikke å anbefale. Ny mur og inntaket vil ligge som et stort sår i elvekanten. Som kjent er Tovdalselva ei elv som topper seg ganske raskt ved nedbør og snøsmelting grunnet de store områdene med bart fjell inne i selve Tovdal. Det gjør at elva har stor vannføring om vår og høst. Ellers i året er vannføringen lav. Største delen av nedbørsfeltet til Tovdalselva ligger på vestsiden og har sitt utløp til Tovdalselva gjennom Hanefossen og Skjeggedalssvassdraget. Nord for Hauglandsfossen er nedbørsfeltet smalt. Det fører til at det i sommersesongen er lite vann i elva. Det biologiske livet i elva har tilpasset seg disse forandringene. En reduksjon av vannmengden i elva i tillegg til liten vannføring store deler av året gjør at større områder blir tørrlagt i fossen i den perioden folk nyter denne flotte arven av vår vassdragsnatur.

Naturvernforbundet mener at et inngrep i Hauglandsfossen vil være en forringelse av vassdragsnaturen og gå på bekostning av opplevelsesverdien og den økte livskvaliteten folk søker etter i dagens stressende verden. Hvert år er det hundrevis av turister og beboere i nærområdet som stopper ved fossen da tilgjengeligheten er lett. Vi har registrert at også mange utlendinger stopper og nyter dette fantastisk fosselandskapet, og elva er da også brukt i turistbrosjyrer. Hvert år søker flere og flere utlendinger til den norske naturen. Disse lar seg fascinere og er svært begeistret for opplevelser også i vassdragsnaturen da dette er borte eller ødelagt i deres hjemland.

Vi vil også minne om følgende:

Fredag 3. april 2009 tilrådte regjeringen at Stortinget tar inn Vefsna i Helgeland og de nedre deler av Tovdalsvassdraget i Agder i verneplanen.

- *Med dette forslaget fullføres vernet av to store vassdrag med meget betydelige naturkvaliteter. Med et slikt grep styrker vi vassdragsvernet i Norge, og sikrer at et representativt utvalg av den unike norske vassdragsnaturen bevares for fremtidige generasjoner, sier olje- og energiminister Terje Riis-Johansen.*

Tovdalselva har meget betydelige naturkvaliteter og er unik. Det er den fragmenterte tenkningen i enkelte miljøer som er skadelig for norsk natur. Da mister man helhetsbildet. Denne tenkemåten på norsk natur ser en tydelig når det nå søkes om konsesjon på et kraftverk midt i en naturperle. I Hauglandsfossen er det IKKE snakk om å sikre strøm til det norske folk. Her er det kun et spørsmål om å tjene penger på en vassdragsnatur som er vernet grunnet sine kvaliteter, og en kraftproduksjon som vil bli eksportert. Naturvernforbundet i Aust-Agder mener planene for et småkraftverk og den planlagte utbyggingen av et inntak i Hauglandsfossen klart bryter med forutsetningene for vernet. Det konsesjonssøkte inngrepet i Hauglandsfossen er langt fra noen form for sikring av et representativt utvalg av den norske vassdragsnaturen, men en bit for bit forringelse, da en aksept for utbygging i denne fossen lett

fører til at det søkes om utbygging i neste foss. Den lille vannføringen enkelte år i Tovdalselva vil trolig føre til at anlegget med sine investeringer vil stå i ro uten produksjon store deler av året. Slik skjermen for inntaket er skissert i søknaden så vil den strekke seg godt ut i fossen. Kulpen hvor dette inntaket er tenkt er viktig for fisken og det insektlivet som hører til her. Såret i landskapet vil være lett synlig og ødeleggende for helhetsbildet. I tillegg kommer den nye kraftlinjen fra driftshuset på tvers av elva. Det forringer og er svært skadelige for trekkende vannfugler. De siste årene har det vært en økende trafikk av sangsvaner og canadagjess langs denne elvestrekningen. Hvileplass og beiteområder bruker disse fuglene oppstrøms fossen, samt hauglandjordene.

En aksept av konsesjonssøknaden vil klart bryte mot det tidligere olje og energiminister Terje Riis-Johansen uttalte om betydelige naturkvaliteter. Norge trenger ikke denne kraften, men vi trenger en vassdragsnatur som blir tatt vare på.

Man selger ikke en av skulpturene i vestfronten på Nidarosdomen med den begrunnelsen at kirken står da der like fullt. Hauglandsfossen er en katedral i Tovdalselva, og slik er den ment å være. Vi tror at et inngrep i Hauglandsfossen vil bryte med folks rettsoppfatning.

Info om Tovdalselva: <http://florarne.blogspot.no/2017/02/beliggenhetstreelse-tovdalsvassdragetli.html>

Vedlegg: Bilder fra Hauglandsfossen

For
Naturvernforbundet i Aust-Agder

Stig Rubach
Åsveien 5
4879 Grimstad

Kopi:

Norges Naturvernforbund v/Arnodd Håpnes: ah@naturvernforbundet.no
DNT-Sør: mail@dnt.sor.no
Aust-Agder Turistforening: aat@dnt.no
Aust-Agder fylkeskommune: postmottak@austagderfk.no
Froland kommune: post@froland.kommune.no
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder: fmavpost@fylkesmannen.no
Norsk ornitologisk forening, Aust-Agder: leder@agderfugl.net